НАША ПАМЯЦЬ

З павагай да творцы і патрыёта

Пабачыў свет зборнік «Водгулле вялікай вайны», у якім сабраны набыткі Мікалая Жука, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, ветэрана педагагічнай працы, паэта, аўтара шматлікіх публікацый у перыядычным друку.

Менавіта такім яго ведаюць на Любаншчыне. А повязь з нашым краем у Мікалая Андрэевіча была моцная. Тут, у гарадскім пасёлку Урэчча, ён, ураджэнец вёскі Паўстынь Слуцкага раёна, вучыўся ў школе калгаснай моладзі. Тут і пачаў пісаць свае вершы.

Калі ж пачаліся суровыя гады ліхалецця, Мікола Жук змагаўся ў атрадзе імя Катоўскага 64-й партызанскай брыгады імя Чкалава, якая дзейнічала ў раёне вострава Зыслаў. Мужна ваяваў, але і не пераставаў складаць рыфмаваныя радкі, у якіх знаходзілі адлюстраванне народная трагедыя, партызанская барацьба супраць карнікаў, гібель блізкіх і таварышаў, боль ад страт…

Пасля вызвалення краіны ад карычневай навалы Жук пачаў настаўнічаць. З 1959-га выкладаў беларускую, рускую мову і літаратуру ва Урэцкай сярэдняй школе. Яго ўклад у выхаванне юных патрыётаў адзначаны знакам «Выдатнік народнай асветы БССР».

І хаця цудоўнага педагога і таленавітага творцы даўно няма з намі, светлыя ўспаміны пра яго жывуць у памяці тых, каму пашчасціла сустракацца з ім, вучыцца ў яго, а таксама ў вершах, паэмах, апавяданнях. З нагоды 110-годдзя з дня нараджэння Мікалая Жука і да важнай для ўсіх нас падзеі – 80-годдзя вызвалення Айчыны ад акупантаў і Вялікай Перамогі – яго дачка, доктар філалагічных навук прафесар Таццяна Дасаева, пры матэрыяльнай падтрымцы земляка Уладзіміра Бойкі падрыхтавала да выдання зборнік «Водгулле вялікай вайны».

Мікалай ЖУК пакінуў след на любанскай зямлі.

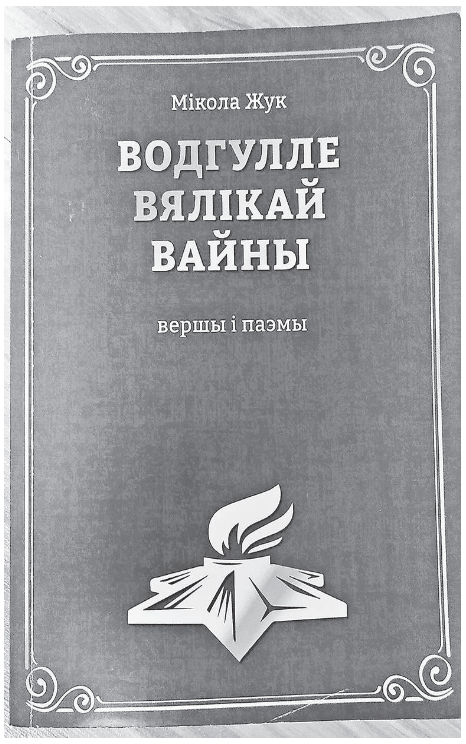

Рэха ліхалецця адгукнулася ў творах пісьменніка.

Гэта даніна памяці і пашаны слыннаму сыну сваёй зямлі. У кніжцы змешчаны 125 вершаў і сем паэм, прысвечаных падзеям ліхалецця, па якіх можна прасачыць баявы шлях Мікалая Жука, і не толькі яго.

Як зазначае Таццяна Дасаева, «трывожная памяць аб Вялікай Айчыннай вайне захоўвалася ў сэрцы паэта, пакуль яно не перастала біцца». І творы прасякнуты трывогай, болем за лёс Радзімы і верай у непераадольную мужнасць тых, хто змагаўся, не шкадуючы свайго жыцця.

Доўгія вёрсты вайны

Сёлета ўраджэнец вёскі Калінаўкі Мікалай Сямёнавіч Насановіч мог бы адзначыць стагоддзе з дня нараджэння, аднак, на вялікі жаль, ён не дажыў да гэтага ўрачыстага моманту. Тым не менш пакінуў пасля сябе светлую памяць, як чалавек працавіты, руплівы, чулы і з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй, для якога словы «мір», «Бацькаўшчына», «сумленне», «доўг» мелі асаблівае значэнне.

Маленства Мікалая Насановіча, як і большасці яго аднагодкаў, прыйшлося на няпросты час. Таму здолеў скончыць толькі чатыры класы. І пасля Калінаўскай пачатковай школы дапамагаў бацькам па гаспадарцы і ў полі. Рана зведаў цану кавалка хлеба, прызвычаіўся да сялянскай справы і зразумеў, што без працы нельга ўявіць існавання. «Бо без яе немагчыма ствараць дабрабыт і планаваць будучыню», – разважаў вясковец. І не палохаўся ніякай работы, не пасаваў перад складанасцямі. А іх у жыцці Мікалая Сямёнавіча было нямала.

Калі яму споўнілася шаснаццаць, грозна грымнула вайна. Карнікі пачалі ўсталёўваць свой парадак, чыніць сваю чорную справу. Не мог прымірыцца з гэтым юнак. І з кожным днём усё больш мацавалася яго жаданне помсціць ворагу. Калі пачалі ствараццца партызанскія атрады ў акрузе, ён без разваг далучыўся да лясных воінаў. Адразу быў радавым у атрадзе імя М.Кутузава брыгады №25 імя Панамарэнкі. Пасля стаў разведчыкам. Давялося ўдзельнічаць у многіх аперацыях па выяўленні баявой і жывой сілы праціўніка, падрыве чыгуначнага палатна Жыткавічы – Брэст і інш. Смелы, рашучы, Мікалай ніколі не хаваўся за нечай спінай.

Пасля вызвалення тэрыторыі роднага Любанскага раёна ад карычневай чумы і злучэння партызанскіх атрадаў з Чырвонай Арміяй ён стаў стралком 93 стралковага палка.

Можна толькі ўявіць, якімі няпростымі былі яго ваенныя вёрсты. За смеласць і мужнасць, праяўленыя ў баях за вызваленне Польшчы, наш зямляк атрымаў медаль «За адвагу».

У жніўні 1944 года быў паранены, але варожая куля толькі зачапіла мужнага барацьбіта – траўма аказалася не вельмі сур'ёзнай. І неўзабаве ён прадоўжыў змагацца з немцамі. А ў снежні 1944-га Насановіча прызначылі камандзірам кулямётнага разліку 35 стралковага палка 96 гвардзейскай дывізіі. У саставе яго неаднаразова вызначыўся. У тым ліку падчас жорсткіх баёў пры фарсіраванні ракі Нарвы, якая адкрывала шлях у Эстонію. За гераізм і адвагу, дакладнае выкананне акрэсленай задачы Мікалай Сямёнавіч быў прадстаўлены да ордэна Славы ІІ ступені. А крыху пазней – і трэцяй, за пагашэнне вогненных кропак захопнікаў.

Як напісана ва ўзнагародным лісце, «21 сакавіка 1945 года ў баі за шашу Браўнзберг – Хайлігенбаль (Усходняя Прусія) праціўнік вёў шквальны кулямётны і аўтаматны агонь, не даваў магчымасці праціснуцца далей стралковым падраздзяленням. Сяржант Насановіч рушыў наперад баявой пяхоты і са свайго станкавага кулямёта падавіў агонь аднаго ручнога і двух станкавых кулямётаў ворага. Тым самым забяспечыў стралковым падраздзяленням пераход шашы і магчымасць заняць вёску Родау. У гэтым баі ён знішчыў каля ўзвода пяхоты».

Кожную ўзнагароду Мікалай Насановіч прымаў з асаблівым пачуццём. А ў асабістай скарбонцы ветэрана захоўвалася шмат іх як за ратныя подзвігі, так і за руплівую працу.

Ужо ў самым канцы ліхалецця, 7 мая 1945-га, ураджэнец Калінаўкі, які прайшоў доўгі баявы шлях, зноў быў паранены. І Дзень Перамогі ён сустрэў у шпіталі. Не выказаць словамі той радасці і гонару, што панавалі на сэрцы ў Мікалая Насановіча. Тыя адчуванні пасадзейнічалі і хутчэйшаму выздараўленню.

Дамоў Мікалай Сямёнавіч вярнуўся ў красавіку 1947 года. Цяжкасці ваеннага ліхалецця мінулі, і, як аддана радзіме, ён удзельнічаў у аднаўленні разбуранай народнай гаспадаркі. Шчыра працаваў у мясцовым саўгасе, быў брыгадзірам жывёлагадоўчай фермы, паляводчай брыгады… А потым загадчыкам па гаспадарчай частцы ў дзіцячым садку. Акрамя выканання сваіх непасрэдных абавязкаў, любіў пагаварыць з выхаванцамі. Але ніколі не хваліўся сваімі подзвігамі пра франтавое мінулае. Калі ж дзяўчынкі і хлопчыкі прасілі расказаць, гаварыў: «Ваяваў, як усе». І заўсёды паўтараў, што самае важнае, каб дзеці ніколі не зведалі такіх жахаў.

Матэрыялы старонкі падрыхтавала Наталля ВІЛЕНТА.